

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نپاشد تن من مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم

بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Political

سیاسی

نویسنده: والننتین کاتاسانوف* (Valentin Katasonov)
برگردان: ا. م. شیری
۰۲ جنوری ۲۰۲۳

تضادهای اروپا و امریکا

روند جهانی شدن اقتصاد جهانی رو به پایان است، زمان جنگ‌های تجاری فرارسیده است. سال‌هاست که غرب به بقیه دنیا اطمینان می‌دهد که جهانی‌شدن اقتصادی به مفهوم پیشرفت بشریت و شرط پیشرفت، ایجاد بازار جهانی است. علاوه بر این، بازاری که محدودیت‌های غیراقتصادی اعمال‌شده توسط برخی از دولت‌ها علیه سایر کشورها (موانع غیرتعرفه‌ای، تحریم‌ها)، تعرفه‌های بالا بر عوارض واردات، یارانه‌های دولتی برای تولیدکنندگان را حذف می‌کند. سازمان تجارت جهانی در منشور خود، قوانین اساسی تجارت بین‌المللی را تعیین کرد که رعایت آن‌ها، ایجاد و حفظ چنین بازار جهانی («صحیح») را تضمین می‌کند.

در ضمن، سازمان تجارت جهانی چشم خود را بر این واقعیت بست که ایالات متحده با اعمال تحریم‌های یکجانبه (بدون تأیید شورای امنیت ملل متحد) در قالب محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های عملیاتی صادرات و واردات علیه کشورهای «متخلف» (کوریای شمالی، کوبا، ایران و غیره)، منشور خود را به طور مداوم نقض می‌کند. در دوران ریاست جمهوری دونالد ترامپ، امریکا تعرفه و واردات بخش قابل توجهی از کالاهای چین را به شدت افزایش داده است. چین مجبور شد به همان اندازه پاسخ دهد. با وجود شواهد جنگ تجاری، سازمان تجارت جهانی باز هم سکوت کرد.

به هر حال، چین در سال ۲۰۰۱ به سازمان تجارت جهانی پیوست. در قرارداد پیوستن به این سازمان، به چین ۱۵ سال مهلت داده شد تا بتواند با بازسازی اقتصاد خود، آن را «بازاری» کند. این بدان معنا بود که در زمان الحاق، با توجه به

اقتصاد بیش از حد «دولتی» چین، قیمت محصولات شرکت‌های چینی «غیر بازاری» بود. به عبارت دیگر، به دلیل یارانه‌های بیش از حد دولت، با نرخ پائین ارزش‌گذاری شده است. در سال ۲۰۱۶، ترمپ گفت که واشنگتن عدم پایبندی چین به تعهدات خود در چارچوب سازمان تجارت جهانی را دست‌آویز قرار داد تا سیاست حمایتی در قبال کالاهای چینی را آغاز کند.

دهه ۲۰ قرن بیست و یکم بسیار یادآور دهه ۳۰ قرن بیستم است. در آن هنگام بحران اقتصادی جهان بیداد می‌کرد و آن‌ها برای یک جنگ بزرگ آماده می‌شدند. در سال گذشته شاهد یک رکود جهانی ناشی از بیماری همه‌گیر کووید بودیم. و از پایان سال، شاهد این هستیم که اقتصاد جهان در حال ورود به رکود جدید است. اکنون مسابقه تسلیحاتی در مقیاس جهانی در حال آغاز است و همه جا از یک جنگ بزرگ احتمالی صحبت می‌شود. آن وقت همه این‌ها با احیای حمایت‌گرایی و تمایلات انزواگرایانه همراه شد و اکنون شاهد همین روند هستیم.

این امر به ویژه در نمونه ایالات متحده آمریکا که تقریباً تمام قوانین تجارت «عادلانه» را نقض می‌کند، مشهود است. این‌ها شامل اعمال تحریم‌ها، تعرفه‌های گمرکی بالا و یارانه‌های دولتی علیه اقتصاد ما هستند. آخرین مورد در قالب تصویب قانون «کاهش تورم» است که در تابستان به امضای رئیس‌جمهور آمریکا رسید و از اول جنوری ۲۰۲۳ لازم الاجراء شد. جو بایدن یک مدافع متعصب اقتصاد سبز است، اما رویدادهای سال ۲۰۲۲ به افزایش شدید هزینه هیدروکربن‌ها و کمبود منابع انرژی منجر شد. تا جایی که به استفاده از آن دسته از سوخت‌هایی مانند زغال سنگ، تورب و حتی هیزم که قرار بود در سال‌های آینده به طور کلی ممنوع شوند، شروع کردند. انرژی سبز و تعدادی از صنایع سبز (مثلاً تولید خودروهای برقی) در آستانه سقوط هستند و در واشنگتن تصمیم گرفتند با کمک یارانه‌ها و معافیت‌های مالیاتی از شرکت‌های سبز آمریکایی (مانند تولیدکنندگان خودروهای الکتریکی) حمایت کنند. قانون «کاهش تورم» برای کسب و کارهای سبز در مجموع ۳۶۹ میلیارد دلار یارانه مستقیم و غیرمستقیم در نظر گرفته است.

تنها بروکسل می‌تواند از نظر درجه «دفاع سبز» با واشنگتن رقابت کند. پس از کنفرانس آب و هوای پاریس (۲۰۱۵)، برنامه‌های بلندپروازانه ای برای سبز کردن اقتصاد اروپا به تصویب رسید، اما در شرایط بحران شدید انرژی در دنیای قدیم، بروکسل مجبور شد همه این برنامه‌ها را به تعویق اندازد و به استفاده از انرژی «کثیف» به طور «موقتی» اجازه دهد. تصویر ناخوشایندی از اروپا ترسیم می‌شود. به این معنی که شرکت‌های اروپایی پروژه‌های سبز خود را متوقف یا مسدود کردند، اما شرکت‌های دنیای جدید به لطف یارانه‌های سخاوتمندانه خزانه‌داری آمریکا به اجرای پروژه‌ها ادامه دادند. واضح است که شرکت‌های آمریکایی ذینفعان کل این بازی «سبز» خواهند بود و بازار جهانی خودروهای برقی، انرژی خورشیدی و هیدروژنی و غیره را تسخیر خواهند کرد و کسب و کار اروپایی به همان میزان بازنده خواهد بود. اروپایی‌ها سعی کردند در مرحله تهیه پیش‌نویس قانون «کاهش بحران» واشنگتن را متقاعد سازند که یارانه‌های پیش‌بینی شده به معنای تخلف از «رقابت عادلانه» است. بروکسل به ویژه به دنبال اطمینان از این بود که قانون حقوق شرکت‌های اروپایی برای به‌رهمندی از یارانه، متناسب با یارانه‌های آمریکا باشد (این سند چنین حقی را برای شرکت‌های کانادا و مکزیکو در نظر گرفته است). بروکسل حتی تلاش کرد توجه سازمان تجارت جهانی را به نقض قریب‌الوقوع قوانین تجارت بین‌المللی جلب کند، اما سازمان تجارت جهانی از مشارکت در بحث طفره رفت.

مسئله یارانه‌ها پیشتر هم موضوع مورد اختلافی بین اروپا و آمریکا بود. یک دعوی بی پایان در دادگاه سازمان تجارت جهانی بر سر موضوع یارانه‌های دولتی بر سر دو غول هوانوردی- ایرباس اروپایی و بوئینگ آمریکایی به مدت ۱۷ سال ادامه یافت. هنگامی که به اصطلاح همه‌گیری شروع شد، بسیاری از شرکت‌های ایالات متحده و اروپا

در موقعیت بسیار دشواری قرار گرفتند. از سال‌های ۲۰۲۰-۲۰۲۱ پرداخت یارانه به شرکت‌ها و کل صنایع آغاز شد. به رغم این، اولاً- چنین یارانه‌هایی به عنوان فورس‌ماژور در نظر گرفته شد. ثانیاً- مقیاس آن کمتر از آن بود که در قانون امریکا در مورد «کاهش تورم» در نظر گرفته شده است.

با وجود این، اروپا نتوانست امریکا را متقاعد سازد، که قانون جدید امریکا خواسته‌های بروکسل را در نظر نمی‌گیرد. و اکنون اروپا برای دادن پاسخ متقارن آماده است و پیشنهادهایی را در مورد تخصیص یارانه‌های مشابه به شرکت‌های دنیای قدیم تدوین می‌کند. از آن جمله، برونو لومر و رابرت هابک، وزیر اقتصاد فرانسه و آلمان در ۱۹ دسامبر بیانیه مشترکی صادر کردند که در آن به روز رسانی قوانین اروپایی برای پرداخت یارانه به شرکت‌های سبز را پیشنهاد دادند. به نظر آن‌ها، کشورهای اتحادیه اروپا باید بتوانند با اقدامات حمایتی دولتی خود در همین حجم، با یارانه‌های امریکایی مقابله کنند. در بیانیه آمده است: «هدف مشترک ما روشن است: دستیابی به رهبری بلامنازع اتحادیه اروپا در صنعت سبز». برخی از مقامات اروپایی به صراحت اذعان می‌کنند که حتی اگر تصمیمی در مورد یارانه‌ها در اتحادیه اروپا اتخاذ گردد، بعید است مقیاس آن قابل مقایسه با امریکایی باشد. زیرا، بروکسل آنقدر پول ندارد. همچنین در بروکسل در این باره که یارانه‌ها باید بین همه کشورهای عضو اتحادیه اروپا توزیع شود یا محدود به آلمان و فرانسه، تولیدکنندگان بخش عمده خودروهای الکتریکی باشد، اتفاق نظر وجود ندارد. گزینه دیگری نیز در حال بحث است که در نظر دارد یارانه‌ها از بودجه تک تک کشورهای عضو اتحادیه اروپا تأمین شود، اما این نیز خطر شعله‌ور شدن آتش جنگ یارانه‌ها در اتحادیه اروپا را در پی خواهد داشت.

تولیدکنندگان اروپایی خودروهای برقی مدتی منتظر بروکسل برای تصمیم‌گیری در مورد تأمین یارانه تولید خواهند ماند و در صورت تأخیر در این تصمیم، با تکیه بر پول خزانه‌داری امریکا تولید خود را به خارج از کشور منتقل خواهند کرد. ناظران بر این باورند که اجرائی شدن قانون «کاهش تورم» از اول جنوری ۲۰۲۳، مسابقه جهانی یارانه‌ها را آغاز خواهد کرد. روند جهانی شدن اقتصاد جهان رو به پایان است، زمان جنگ‌های تجاری فرارسیده است.

برخی کارشناسان معتقدند که جنگ نوپای یارانه‌ها می‌تواند فراتر از اقتصاد و تجارت باشد و به انشعاب سیاسی در بلوک جمعی غرب منجر شود. کافی است زمانی را به یاد آوریم که سازمان تجارت جهانی وجود نداشت (در سال ۱۹۴۷ تشکیل شد)، جنگ‌های تجاری (گاهی اوقات بسیار طولانی) بین ایالات متحده امریکا و اروپا، بین کشورهای غربی وجود داشت. به گونه‌ای که هیچ سالی بدون چنین جنگ‌هایی نگذشت. با این وجود، این جنگ‌ها هیچ تأثیر منفی بر قدرت بلوک نظامی ناتو و اتحاد کشورهای غربی در جنگ سرد علیه اتحاد جماهیر شوروی نداشت. بنابراین، من به فروپاشی بلوک ضد روسیه در اثر تشدید تضادهای کنونی بین امریکا و اروپا بر مبنای تخصیص یارانه به شرکت‌های آن‌ها، خیلی امیدوار نیستم.

با این حال، آغاز مسابقه یارانه‌ها ممکن است در دراز مدت، پیامدهای مثبتی برای روسیه داشته باشد. برای این که می‌تواند به «خودمسودگی» در اقتصادهای ملی دامن بزند. اما، روسیه در میان تمام کشورهای جهان سازگارترین کشور برای عملکرد در حالت خودمختاری (استقلال از بازارهای خارجی) اقتصاد است.

برگرفته از: [بنیاد فرهنگ ستراتیژیک](#)

۱۱ دی-جدی ۱۴۰۱- اول جنوری ۲۰۲۳

*- پروفیسور، دکتر علوم اقتصادی، مدیر مرکز پژوهش‌های اقتصادی «شاراپوف» فدراسیون روسیه